

Educație și formare profesională 2020

Politica școlară

O abordare unitară la nivel de comunitate
școlară
privind combaterea abandonului școlar
timpuriu Mesajele politicii

COMISIA EUROPEANĂ

Direcția Generală Educație și Cultură

Direcția B - Modernizarea Educației II: Politici și programe educaționale, Inovare, EIT (Institutul European pentru Inovare și Tehnologie) și MSCA (Acțiunile Marie Skłodowska-Curie)

Unitatea B.2 - Școli și educatori. Multilingvism

Contact: Annalisa Cannoni, Petra Goran

E-mail: EAC-UNITE-B2@ec.europa.eu

Comisia Europeană
B-1049 Bruxelles

Educație și formare profesională 2020

Politica școlară

**O abordare unitară la nivel de
comunitate școlară
privind combaterea abandonului
școlar timpuriu**

Direcția Generală Educație și Cultură

Mulțumiri:

Prezentul document cuprinde constatările grupului de lucru ET2020 al Uniunii Europene privind strategia școlară (2014-15)¹ pe tema sa prioritară, și anume, abandonul școlar timpuriu. El reflectă rezultatele colaborării dintre reprezentanții guvernelor naționale din 30 de țări membre ale Uniunii Europene și din țări europene asociate, precum și organizații sociale partenere din Europa. Comisia dorește să mulțumească tuturor colaboratorilor, în special membrilor comitetului editorial, Paulo André, Mario Cardona, Anna Imre, Chris Kelly, Daniel Taubman, Charles Dolan, precum și consultantului Comisiei, Ilona Murphy, pentru aportul lor deosebit la această activitate.

Comisia dorește să mulțumească, de asemenea, tuturor experților care au comentat pe marginea documentului și au oferit contribuții importante grupului de lucru, în particular dr. Alessio D'Angelo, prof. Paul Downes, prof. Alan Dyson, dr. Boris Jokić, prof. dr. Erna Nairz-Wirth, Catherine Pérotin, dr. Ward Nouwen, prof. Teresa Sordé Martí, precum și rețelelor strategice ale Uniunii Europene: SIRIUS, EPNoSL și ELGPN.

***Europe Direct este un serviciu care vă ajută să obțineți
răspunsuri
la întrebările dumneavoastră cu privire la Uniunea Europeană.***

**Număr de telefon gratuit (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Informațiile oferite sunt gratuite, ca și cea mai mare parte a apelurilor telefonice (unii operatori și unele cabine telefonice și hoteluri taxează totuși aceste apeluri).

Mai multe informații despre Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet (<http://europa.eu>).

© Uniunea Europeană, 2015

Reproducerea este autorizată cu condiția menționării sursei.

O ABORDARE UNITARĂ LA NIVEL DE COMUNITATE ȘCOLARĂ PRIVIND COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

Declarații principale

Școala este un actor cheie în combaterea abandonului școlar, dar aceasta nu poate acționa izolat, întrucât există factori din afara școlii care influențează nivelul de implicare și succes al elevilor. Prin urmare, în ceea ce privește abandonul școlar, este necesară o abordare unitară la nivel de comunitate școlară. În această abordare, întreaga comunitate școlară (directorii, personalul didactic și nedidactic, elevii, părinții și familiile) se implică în acțiuni coerente, colective și colaborative, cooperând îndeaproape cu părțile interesate externe și comunitatea în ansamblul ei.

O abordare unitară la nivel de comunitate școlară permite școlilor să răspundă adecvat provocărilor noi și complexe cu care se confruntă din cauza diversității din ce în ce mai mari din societate.

Eficiența conducerii și a administrației este esențială. Este necesar ca în cadrul comunității școlare să se promoveze o cultură pozitivă, lucrul în echipă și practicile colaborative. De asemenea, este nevoie să apropiem școlile și părțile interesate pentru a asigura succesul educațional și a preveni abandonul școlar.

Procesele de dezvoltare și perfecționare din școli trebuie să includă obiective care vizează factorii subiacenți ai abandonului școlar. De asemenea, acestea trebuie să implice întreaga comunitate școlară, părțile interesate, echipe multiprofesionale, servicii locale externe, părinții și familiile.

Trebuie să existe un angajament de a investi în dezvoltarea profesională continuă a directorilor de școli, a cadrelor didactice și a celorlalte categorii de personal din învățământ, punând accent pe cunoașterea proceselor de abandon școlar și pe competențele și aptitudinile necesare pentru a aborda situațiile de dezavantaj educațional și de demotivare a elevilor.

Este obligatoriu să ne asigurăm că toți copiii și tinerii au șanse egale de acces, participare și fructificare a unei educații de înaltă calitate, favorabile incluziunii. O programă școlară atractivă și relevantă, alături de un personal didactic motivant și dedicat, reprezintă cea mai eficientă cale de prevenire a abandonului școlar și a excluziunii sociale.

Elevii și nevoile lor diverse trebuie să fie în centrul procesului de educație. Ei trebuie să fie actorii propriei lor educații, având la îndemână sprijin și servicii corespunzătoare. Școala trebuie să ofere un mediu de învățare atent, stimulant și favorabil și să impună așteptări ridicate tuturor elevilor pentru ca aceștia să-și atingă pe deplin potențialul.

Educația este o responsabilitate asumată în comun de către părinți și școală – de aceea, trebuie clădită pe o relație de încredere reciprocă și de cooperare.

O ABORDARE UNITARĂ LA NIVEL DE COMUNITATE ȘCOLARĂ PRIVIND COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

MESAJELE POLITICII

Introducere

Abandonul școlar¹ reprezintă o preocupare prioritară pentru individ, societate și economie. Aptitudinile și competențele dobândite în învățământul secundar superior sunt considerate drept minimul de calificări necesar pentru a pătrunde cu succes pe piața muncii, precum și fundamentul învățării și oportunităților de formare profesională ulterioare. Aceste aptitudini și competențe contribuie la pregătirea tinerilor pentru viață prin dezvoltarea potențialului personal, ajutându-i astfel să devină cetățeni împliniți și activi. Cu toate acestea, conform statisticilor Eurostat 2014, 11,1% dintre tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani au părăsit sistemul de educație și formare profesională înainte de a termina ciclul de învățământ secundar superior². Elevii care provin din alte țări sunt, în medie, de două ori mai predispuși să părăsească timpuriu sistemul de educație și formare profesională, comparativ cu cei nativi³. Circa 60% din cei care abandonează școala sunt fie șomeri, fie inactivi, și se confruntă cu dezavantaje sociale și economice pe termen lung. Este bine documentat faptul că părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare profesională duce la scăderea oportunităților de angajare și creșterea probabilității de apariție a șomajului, sărăciei și excluderii sociale⁴.

Complexitatea și amploarea pluridimensională a părăsirii timpurii a sistemului de educație și formare profesională sunt recunoscute pe scară largă și necesită, în egală măsură, o abordare multidimensională care să abordeze în mod adecvat diversele cauze ale acestui fenomen. Mulți dintre factorii declanșatori sunt legați de efectele factorilor societali mai amplii aflați în afara sistemului de educație. Abandonul școlar este cel mai adesea **rezultatul unei combinații de factori personali, sociali, economici, educaționali și familiali**, puternic întrepătrunși, care duc la **dezavantaje cumulative**. În multe cazuri, abandonul școlar este rezultatul unui proces progresiv de demotivare față de educație, legat de rezultatele slabe la

¹ Termenii „abandon școlar” și „părăsire timpurie a sistemului de educație și formare profesională” sunt utilizați ca sinonime în prezentul document. Ambii termeni reprezintă o definiție obișnuită a persoanelor care abandonează școala și se referă la tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au promovat cel mult ciclul de învățământ secundar inferior (ISCED 0, 1, 2 sau 3c scurt) și care nu se află în prezent într-un sistem oficial sau neoficial de educație și formare profesională.

² Toate datele valorice provin din ancheta asupra forței de muncă din Uniunea Europeană 2014.

³ Datele privind persoanele născute în alte țări trebuie interpretate cu prudență deoarece ele nu sunt disponibile pentru toate statele membre, ci numai pentru o parte dintre acestea. De asemenea, dimensiunea eșantionului este adesea prea redusă pentru a fi pe deplin fiabilă (a se vedea Comisia Europeană, Monitorul educației și formării profesionale 2015, http://ec.europa.eu/education/tools/et-monitor_ro.htm).

⁴ A se vedea, de exemplu, studiul OCDE din 2012 intitulat „Equity and Quality in Education” (Calitate și echitate în educație, <http://www.oecd.org/education/school/50293148.pdf>) sau documentul de lucru al serviciilor Comisiei Europene din 2011 intitulat „Reducing early school leaving - accompanying document to the Proposal for a Council Recommendation on policies to reduce early school leaving” (Prevenirea abandonului școlar - document care însoțește propunerea unei recomandări a Consiliului privind strategiile de prevenire a abandonului școlar, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011SC0096&from=EN>)

învățatură, care începe de obicei în primii ani de școală. Cercetările arată că statutul socio-economic și nivelul de studii al părinților se află printre cei mai puternici factori care determină abandonul școlar.

În plus, anumite **caracteristici ale sistemelor noastre de educație și formare profesională** pot exacerba dezavantajele educaționale, creând obstacole suplimentare pentru elevii cu rezultate mai slabe și împiedicându-le parcursul educațional. Cercetările arată că sistemele de educație caracterizate de repetenție școlară, orientare timpurie⁵, sprijin insuficient pentru elevi, lipsa unui sistem calitativ de educație și formare profesională (EFP) și resurse limitate de educație și îngrijire preșcolară se confruntă cu inegalități sociale mai pronunțate în atingerea unui anumit nivel de studii și în obținerea de reușite școlare. **La nivel de școală**, practicile școlare și din clasă, precum și atitudinea și stilul de predare al cadrelor didactice, influențează la rândul lor motivația și implicarea copiilor și tinerilor în procesul de educație: un climat școlar nefavorabil, lipsa unei abordări centrate pe elev, o conștientizare neadecvată a dezavantajului educațional, violența și intimidarea, relații precare între cadru didactic și elev, metodele de predare și programa percepute ca fiind irelevante sunt câțiva dintre factorii care contribuie la decizia de părăsire prematură a sistemului de educație⁶.

Răspunsul la nivel de Uniune Europeană din punct de vedere al politicilor

La nivel european, necesitatea de reducere a abandonului școlar a fost evidențiată în strategia Europa 2020⁷. **Unul dintre cele cinci obiective principale ale acesteia este reducerea ratei de abandon școlar sub 10% până în anul 2020. În 2011, Consiliul a adoptat o recomandare privind politicile de reducere a fenomenului de abandon școlar⁸. Aceasta invită statele membre să implementeze strategii cuprinzătoare, bazate pe date concrete**, care să abordeze toate nivelurile de educație și formare profesională și să cuprindă o combinație adecvată de măsuri de prevenire, intervenție și recompensare. Cooperarea țărilor europene la nivel de politică a demarat cu crearea unui grup de lucru tematic privind abandonul școlar⁹, pentru a sprijini implementarea acestei recomandări.

Rezultatele acestui grup au stat la baza constituirii unui nou grup de lucru privind politica școlară (Educație și formare profesională 2020), lansat în 2014 și alcătuit din factori de decizie din aproape toate statele membre UE, Norvegia, Serbia, Turcia,

⁵ Termenul se referă la situațiile în care elevii și familiile acestora sunt obligați să aleagă între mai multe sisteme de educație încă de la vârste mici.

⁶ Pentru o expunere recentă a motivelor abandonului școlar, a se vedea Eurydice și Cedefop (2014), Tackling early leaving from education and training in Europe – Strategies, policies and measures (Combaterea fenomenului de părăsire timpurie a sistemului de educație și formare profesională în Europa – strategii, politici și măsuri; http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/175en.pdf)

⁷ Europa 2020. Strategia pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, COM (2010) 2020. Informații suplimentare sunt disponibile pe http://ec.europa.eu/europe2020/index_ro.htm

⁸ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1441711487189&uri=CELEX:32011H0701\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1441711487189&uri=CELEX:32011H0701(01))

⁹ http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/archive/index_en.htm Raportul final al grupului tematic de lucru, publicat în noiembrie 2013, include mesaje cheie pentru factorii de decizie, o listă de verificare privind politicile globale și anexa cu exemple practice din mai multe țări din Uniunea Europeană: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/archive/index_en.htm

precum și din reprezentanți ai partenerilor sociali europeni. Reafirmând necesitatea unui cadru politic cuprinzător pe termen lung, în care acțiunile de prevenire, intervenție și recompensare să fie consecvent exprimate, grupul de lucru privind politica școlară s-a concentrat pe **prevenirea și intervenția precoce la nivel local și la nivel de școală privind abandonul școlar**. Prin învățare reciprocă, analiza studiilor de caz, cartografierea metodelor și practicilor de sprijin pentru elevi la nivel de administrație școlară, informații primite din cercetările internaționale, dialogul cu experți și atelierile aprofundate specifice fiecărei țări, grupul de lucru a studiat modul în care se pot implementa și alte **abordări holistice și colaborative pe tema abandonului școlar**. Prin intermediul dezvoltării „Setului european de instrumente școlare pentru educația favorabilă incluziunii și prevenirea fenomenului de abandon școlar”¹⁰, disponibil online, grupul de lucru a căutat să ofere școlilor sprijin concret în prevenirea abandonului școlar, să răspundă rapid și adecvat încă de la primele semne de demotivare și să se asigure că fiecare elev are șanse de reușită.

Recent, abandonul școlar a devenit una dintre prioritățile de pe ordinea de zi a președinției luxemburgheze a Uniunii Europene, ceea ce a revitalizat dezbaterile pe această temă. Simpozionul organizat la Luxemburg în iulie 2015, alături de propunerea de concluzii a Consiliului care urmează să fie adoptată de către miniștrii educației în noiembrie 2015, confirmă și consolidează concluziile trase prin cooperarea politică pe această temă.

Prezentul document rezumă principalele concluzii ale grupului de lucru privind strategia școlară și identifică **condițiile cheie pentru abordări colaborative** care să combată abandonul școlar și dezavantajul educațional la nivel de școală și comunitate locală. Prezentul document se adresează școlilor și autorităților educaționale la nivel național, regional și/sau local, după caz și după relevanță, în funcție de contextul național. El însoțește și completează viitorul „Set european de instrumente școlare”.

O abordare unitară la nivel de comunitate școlară privind combaterea abandonului școlar

Politicile de reducere a abandonului școlar trebuie încorporate într-o **viziune asupra educației care să fie cuprinzătoare și centrată pe elev** și în care educația de înaltă calitate să fie accesibilă tuturor. Într-o astfel de viziune, școlile joacă un rol decisiv în a garanta că toți elevii își ating pe deplin potențialul de dezvoltare, indiferent de factorii individuali și familiali, statutul socioeconomic și experiențele de viață. Școlile trebuie să fie medii sigure, primitoare și atente, care să depună eforturi pentru motivarea elevilor și în care copiii și tinerii să poată crește și să se poată dezvolta ca indivizi și membri ai comunității, să fie respectați, apreciați și recunoscuți pentru talentele și nevoile lor specifice.

Ca urmare a aspectului pluridimensional al problemei, școlile nu pot aborda singure abandonul școlar și dezavantajul educațional. Este nevoie de colaborare și de partajare a eforturilor cu diverse părți interesate și servicii, atât din interiorul, cât și din afara școlii. Logic vorbind, școala reprezintă locul unde se inițiază această colaborare la nivel de comunitate. De aceea, este necesară o **abordare unitară la nivel de comunitate școlară**.

¹⁰ „Setul european de instrumente școlare” va fi disponibil pe portalul de educație școlară (<http://www.schooleducationgateway.eu/ro/pub/index.htm>); versiunea pilot va fi disponibilă înainte de sfârșitul lui 2015.

O astfel de abordare unitară la nivel de comunitate școlară permite perceperea școlii ca pe un sistem ecologic. Școala este percepută ca un sistem multidimensional și interactiv, care se poate dezvolta și adapta; un centru de învățare deschis, care asigură sprijin celor din jur și care primește la rândul său sprijin din partea comunității.

Dezvoltarea unei abordări unitare la nivel de comunitate școlară pentru reducerea abandonului școlar înseamnă stabilirea obiectivului de a elimina abandonul școlar și încurajarea reușitei școlare la nivel global, în mod consecvent și sistematic și în orice aspect al vieții școlare care ar putea avea un impact asupra performanțelor educaționale. În contextul unei abordări unitare la nivel de comunitate școlară, **toți membrii acesteia** (directori de școală, personal de conducere intermediar, personal didactic și nedidactic, elevi, părinți și familii) se simt responsabili și joacă un rol activ în abordarea dezavantajului educațional și prevenirea abandonului școlar. Întreaga comunitate școlară se angajează într-o acțiune coerentă, colectivă și colaborativă, bazată pe multidisciplinaritate și diferențiere¹¹, menită să sprijine fiecare elev în modul cel mai adecvat. Se practică o cultură și un climat școlar de tip „o întreagă școală pentru elevul complet”, în vederea îmbunătățirii performanțelor educaționale și a comportamentului elevilor și sprijinirii bunăstării lor emoționale, sociale și psihologice.

Abordarea unitară la nivel de comunitate școlară implică o **abordare intersectorială și o strânsă colaborare cu o gamă largă de părți interesate** (servicii sociale, servicii pentru tineret, asistenți comunitari, psihologi, asistente medicale, logopezi, îndrumători specialiști, autorități locale, ONG-uri, firme, sindicate, voluntari etc.) **și cu comunitatea în ansamblul ei**, pentru a face față problemelor pentru care școlile nu au (și nu pot avea) expertiza necesară. Conceptul de abordare unitară la nivel de comunitate școlară ia în considerare întregul grup de actori și relațiile acestora din cadrul și din jurul școlilor, recunoscând că fiecare parte interesată are rolul său în sprijinirea parcursului educațional al elevilor și în cultivarea experienței de învățare.

Abordarea unitară la nivel de comunitate școlară va fi benefică tuturor elevilor, nu numai celor care riscă să abandoneze școala. De asemenea, ajută școlile în rezolvarea unei game largi de probleme complexe, cu care se confruntă din ce în ce mai frecvent. Provocările legate de amploarea din ce în ce mai mare a diversității, inegalității și excluderii sociale, precum și de recenta creștere a fluxurilor de migrație, impun cerințe noi școlilor și necesită răspunsuri sistemice, bazate pe cooperare.

Dezvoltarea de colaborări necesită timp și schimbări la nivel de abordare și de mentalitate. Trebuie să deținem atât capacitatea, cât și mijloacele de a lucra în condiții interdisciplinare, cu ajutorul abordărilor inovatoare. De asemenea, trebuie să acordăm mai mult timp și spațiu pentru dialog și cooperare, o participare mai mare a elevilor și o implicare mai puternică a părinților și familiei.

Școlile trebuie ajutate să dezvolte și să implementeze o abordare unitară la nivel de comunitate școlară. Școlile cu rate ridicate de abandon sau cele situate în zone cu niveluri ridicate de excludere socioeconomică au nevoie de sprijin specific. Acest sprijin poate include, de exemplu, un plus de asistență financiară și resurse umane sau sprijin suplimentar pentru dezvoltarea profesională a personalului, însoțit de monitorizare permanentă. Trebuie instituite, de asemenea, structuri și mecanisme de sprijin care să asigure comunicarea și schimbul bidirecțional de informații între

¹¹ „Diferențierea” se referă la procesul de adaptare a modalităților de predare la nevoile specifice fiecărui elev sau grup de elevi și/sau la anumite circumstanțe. Aceasta necesită ca educatorii să poată alege dintr-o gamă largă de tehnici de predare și adaptări de lecții pentru a lucra cu un grup divers de elevi, cu nevoi de învățare diferite, la aceeași materie și clasă sau în același mediu de învățare.

școală, părți interesate și autoritățile publice relevante (în funcție de circumstanțele naționale și în conformitate cu principiul subsidiarității) pentru ca realitatea cotidiană a școlii să fie înțeleasă la nivel de politică. Implicarea sistematică a școlilor în elaborarea de politici ar putea fi utilă în această privință.

Condițiile cheie privind abordarea unitară a abandonului școlar la nivel de comunitate școlară sunt structurate pe cinci secțiuni tematice, strict interconectate. Fiecare secțiune este tratată pe larg în „Setul de instrumente școlare” și este completată cu exemple și măsuri practice. O colaborare la nivel european trebuie avută în vedere pentru unele secțiuni:

1. Administrația școlii
2. Sprijin pentru elevi
3. Cadre didactice
4. Părinți și familii
5. Implicarea părților interesate

1. Administrația școlii

Conducerea și administrația școlii în mod competent și eficient joacă un rol important în promovarea unei culturi și a unui etos pozitiv și colaborativ, care să implice toți actorii din învățământ și să stabilească legături strânse cu comunitatea din jurul școlii. Sunt esențiale următoarele aspecte:

- O mai mare flexibilitate/autonomie pentru școli: Complexitatea abandonului școlar necesită abordări mai flexibile și inovatoare. Școlilor trebuie să li se acorde o mai mare flexibilitate privind, de exemplu, metodele de guvernare școlară, practicile de predare sau implementarea programei (cu domenii de aplicare sporite pentru abordările experimentale ale abandonului școlar). Autonomia mărită a școlii, însoțită de o responsabilitate sporită, permite școlilor să identifice cele mai potrivite soluții în situații complexe și să satisfacă nevoile specifice ale comunității școlare în mod optim.
- Selectia, sprijinul și pregătirea directorilor de școală: Directorii de școală joacă un rol decisiv în dezvoltarea și implementarea abordărilor unitare la nivel de comunitate școlară, în special prin adoptarea unui stil de conducere mai bine repartizat și prin crearea de spațiu și timp pentru cooperare. Școlile au nevoie de directori dedicați, ghidați de valori, competenți și extrem de motivați, au nevoie de lideri cu viziune clară, simț de organizare, capabili să-și asume noi responsabilități, să-și partajeze autoritatea, să implice și să promoveze dialogul între toți actorii din învățământ și părțile interesate pe tema obiectivelor și responsabilităților comune. Directorii de școală sunt cei care pot facilita crearea unui mediu de sprijin pentru cadrele didactice, prin care să se încurajeze schimbul de informații între acestea, importanța feedback-ului, reflectarea și colaborarea atât în cadrul școlilor, cât și între acestea. De asemenea, ei dețin un rol esențial în furnizarea de oportunități și medii propice formării inițiale a cadrelor didactice cu accent pe practică și dezvoltării profesionale continue bazate pe cercetare, care să includă metode de abordare a abandonului școlar. Competențele și cerințele de formare a directorilor de școală trebuie evaluate cu atenție. Pentru a fi eficienți, directorii de școală

trebuie selectați, pregătiți și sprijiniți în mod corespunzător. Dezvoltarea profesională inițială și ulterioară a directorilor de școală începători, cu vechime sau aspirații trebuie, în special, să crească nivelul de conștientizare privind mecanismele de combatere a abandonului școlar și importanța conducerii și colaborării (inclusiv cu familiile și comunitatea în ansamblul ei). Mai multe țări au implementat sau implementează programe avansate de pregătire a directorilor de școală viitori și/sau actuali, iar unele dintre acestea au început să dezvolte cadre de competență pentru directorii de școală.

- Conducere repartizată: Implementarea unui model de conducere repartizată având ca obiectiv îmbunătățirea învățării necesită dezvoltarea unei practici reflexive și distribuirea sarcinilor și responsabilităților în întreaga comunitate școlară. Directorii de școală trebuie să încurajeze cadrele didactice să adopte rolul de lider în domeniul lor de expertiză, să-și asume responsabilități și să aibă inițiative la nivel individual sau de grup; aceștia trebuie să promoveze lucrul în echipă, colaborarea multidisciplinară și profesională între personalul didactic și cel nedidactic, alte părți interesate, profesioniști și servicii. Adoptarea unui model de conducere repartizată implică și o creștere a participării elevilor și familiilor la viața școlară și la procesele formale și informale de luare a deciziilor.
- Procese de perfecționare unitară la nivel de comunitate școlară: Abordarea unitară la nivel de comunitate școlară urmărește creșterea calității și a standardelor în întreaga școală. Pentru ca această abordare să fie eficientă, școlile trebuie să identifice și să răspundă la nevoile comunității școlare, precum și să se implice în procese de perfecționare continue și ciclice. Școlile care utilizează în mod activ planificarea și (auto)evaluarea școlară se vor afla pe o poziție mai propice eradicării abandonului școlar. În acest sens, planurile de dezvoltare școlară și procesele de autoevaluare trebuie să includă obiective de combatere a factorilor subiacenți ai abandonului școlar și de promovare a reușitelor educaționale, în funcție de standardele naționale, regionale și locale. Procesele de perfecționare unitară la nivel de comunitate școlară trebuie să fie deschise și transparente; acestea trebuie elaborate și implementate în mod participativ de către întreaga comunitate școlară (inclusiv elevi, părinți și familii) și de părțile interesate, echipele multiprofesionale și serviciile locale externe. Acestea trebuie să se bazeze pe obiective comune, precum și pe roluri și responsabilități clar definite. Totodată, trebuie să se stabilească indicatori clari, bazați pe factori de risc și protecție, pentru monitorizarea progresului. Măsurile de sprijin pentru personalul didactic, incluzând, de exemplu, programe de inițiere structurate sau dezvoltare profesională continuă, trebuie integrate pe deplin în planurile de dezvoltare școlară.
- Mecanisme de monitorizare și evaluare externă (pentru asigurarea calității): bazate pe măsuri cantitative și calitative care reflectă diversitatea activităților de care sunt responsabile școlile, precum și pe diverse puncte/contexte inițiale în care acestea operează (de exemplu, încercarea de a măsura „valoarea adăugată” a școlii), mecanismele de asigurare a calității pot juca un rol consultativ și de sprijin în implementarea strategiilor de combatere a abandonului școlar. Scopul lor este de a pune în evidență schimbările și procesele de dezvoltare implementate cu succes în cadrul școlilor. Indicatorii calitativi, cu precădere pot ajuta școlile să analizeze măsurile actuale sau cele care pot fi adoptate pe viitor pentru combaterea abandonului școlar. Mecanismele de asigurare a calității par să fie de maximă eficiență atunci când funcțiile lor sumative (legate de verificarea

responsabilității, controlului și conformității) și formative (legate de perfecționare și dezvoltare) sunt complementare și se consolidează reciproc¹².

- **Colaborarea între școli:** cooperarea și colaborarea între școli de diferite tipuri și niveluri situate în aceeași circumscripție pot facilita schimbul de practici și pot contribui la sprijinirea elevilor și familiilor lor pe parcursul tranzițiilor majore între perioada de educație și îngrijire preșcolară și școala primară, precum și între școala primară și cea secundară. Autoritățile locale pot deține un rol cheie în promovarea acestei cooperări. Colaborarea și comunitățile de studiu multiprofesionale de nivel regional, național și internațional trebuie și ele încurajate să promoveze învățarea reciprocă și schimbul de practici.

2. Sprijin pentru elevi

Un climat de învățare stimulant și favorabil care impune așteptări ridicate tuturor elevilor este esențial. Școala trebuie să asigure tuturor elevilor un mediu care răspunde diversității lor, le maximizează potențialul de învățare și este compatibil cu nevoile lor de învățare. Politica/declarația de misiune a școlii trebuie să se concentreze în mare măsură pe prevenirea abandonului școlar. Școlile trebuie să reacționeze rapid, indiferent ce dificultăți de învățare și semne timpurii de demotivare sunt identificate. Este esențială adoptarea unei intervenții bine orientate, ca parte a cadrului de sprijin sistemic menit să ajute elevii care riscă să abandoneze școala.

- **Programă școlară atractivă și stimulantă și metode de predare eficiente:** În paralel cu impunerea unor așteptări ridicate pentru toți elevii, programa școlară trebuie să permită forme personalizate de predare și învățare, precum și stiluri de evaluare diferite. Programa trebuie să se concentreze mai mult pe evaluarea formativă, care facilitează acumularea de cunoștințe și dezvoltarea de aptitudini și competențe pe măsura capacității fiecărui copil, în paralel cu păstrarea conținutului său calitativ. De asemenea, trebuie să țină cont de viața reală și de diversitatea societății și să se asigure continuitatea cu nivelurile ulterioare de educație și formare profesională sau cu căile alternative de formare profesională. Programa trebuie să permită abordări de predare mai centrate pe elev, precum și o predare și învățare mai colaborativă. Trebuie, de asemenea, să ofere oportunități de validare pentru învățarea non-formală sau informală.
- **Bunăstarea elevilor:** În paralel cu menținerea unui accent deosebit pe predare și învățare, trebuie cultivată și bunăstarea elevilor. Pe lângă crearea unui mediu sigur și primitiv, școlile pot să joace un rol important și în depistarea situațiilor de intimidare, victimizare, violență sau abuz care au loc în cadrul sau în afara școlii. În această privință, dezvoltarea de strategii pentru prevenirea intimidării este esențială. Trebuie să se pună la dispoziția elevilor în școli o mare varietate de activități de sprijin și consiliere, inclusiv sprijin emoțional și psihologic care să abordeze problemele de sănătate mintală (inclusiv stres, depresie, tulburări post-traumatice), după caz, în colaborare cu agenții și servicii locale.
- **Mecanisme de depistare timpurie:** Este important ca primele semne de demotivare, inclusiv absenteismul școlar și comportamentul inadecvat, să fie depistate imediat și să se instituie măsuri rapide pentru acestea. Pe baza recomandărilor primite de

¹² Comisia Europeană (2015), Comparative study on quality assurances in EU school education systems (Studiu comparativ privind asigurarea calității în sistemele de educație școlară din Uniunea Europeană, <http://bookshop.europa.eu/ro/comparative-study-on-quality-assurance-in-eu-school-education-systems-pbNC0415279/>)

la autoritățile naționale sau locale s-ar putea stabili sisteme de avertizare timpurie, după caz.

- Cadrul de sprijin sistemic: Identificarea imediată a dificultăților de învățare sau a altor probleme trebuie să declanșeze o reacție printr-un cadru de sprijin sistemic din școală. O intervenție bine orientată spre elevii care riscă să abandoneze școala trebuie oferită într-un mod inclusiv; aceasta va fi mai eficientă dacă este efectuată de către echipe multidisciplinare din școli și/sau prin aducerea de profesioniști din afară în școală și prin implicarea tuturor celor care interacționează cu elevii, indiferent dacă este vorba de membrii familiilor, rude, voluntari etc. Poate fi foarte utilă dezvoltarea unui plan de sprijin individual, de comun acord cu elevul și familia acestuia, stabilind obiective clare și realizabile.
- Sprijin specific pentru persoanele care nu sunt vorbitori nativi: Elevii a căror limbă maternă nu este limba de predare trebuie să primească sprijin suplimentar și corespunzător nevoilor lor, de preferință în afara orelor de clasă, evitându-se orice fel de practici de separare sau segregare. Competențele și fluența în limba lor maternă trebuie apreciate și utilizate ca resursă pentru întreaga clasă. Părinții pot beneficia, de asemenea, de sprijin lingvistic; în acest caz, școlile ar putea lucra, de exemplu, în parteneriat cu ONG-uri pentru a sprijini învățarea limbii de către părinții imigranți. Trebuie să fie disponibile și alte forme de sprijin, în special pentru imigranții noi sosiți, fie în interiorul școlii, fie în afara acesteia, în cooperare cu agențiile și serviciile locale.
- Vocea elevilor și participarea la viața școlară: Este nevoie ca elevii să simtă că au autoritate asupra procesului de învățare și să li se dea posibilitatea de a-și exprime opinia. Participarea la viața școlară și activitățile care au loc în școală consolidează motivarea și sentimentul de apartenență¹³. Clasele trebuie să aloce timp suficient pentru dialog prin intermediul consiliilor sau consultărilor care să permită elevilor să ridice chestiuni legate de experiența lor de învățare. Predarea interactivă și învățarea prin dialog (de exemplu, în grupuri mici) ar putea spori numărul oportunităților pentru elevi de a vorbi mai deschis despre problemele care le afectează învățarea; metodele interne/externe de consultare ar putea fi utilizate pentru a cunoaște opiniile elevilor. Participarea la proiecte școlare care se concentrează pe probleme specifice (cum ar fi sensibilizarea față de mediu), inclusiv prin folosirea din plin a resurselor oferite de programul Erasmus+ și de platforma eTwinning, pot contribui la promovarea implicării elevilor. De asemenea, școlile trebuie să promoveze participarea semnificativă a elevilor la procesele de luare a deciziilor din cadrul școlii (de exemplu, prin reprezentare în comitetele/consiliile școlare) și la procesele de evaluare și perfecționare din școală. În timp ce toți elevii au nevoie să fie sprijiniți astfel încât să poată participa în mod activ la viața școlară, concentrarea proactivă pe implicarea elevilor marginalizați și ascultarea opiniilor acestora sunt esențiale.
- Consiliere și orientare în carieră: Rolul consilierii și orientării în carieră în scopul prevenirii abandonului școlar este recunoscut pe scară largă. Cercetările arată că este mai probabil pentru elevii care își planifică o carieră să rămână în școală și să participe mai activ în procesul de educație. Consilierea și orientarea sistematică în carieră pot contribui la facilitarea tranzițiilor deseori esențiale către alte niveluri și căi de educație și formare profesională sau către piața muncii. Aptitudinile de

¹³ Participarea copiilor este un drept recunoscut în articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (JO C 364, 18.12.2000, textul complet este disponibil la http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf), precum și în articolul 12 din Convenția Națiunilor Unite din 1989 privind drepturile copilului.

studiu eficiente și orientarea în carieră trebuie integrate pe deplin în programa școlară încă din primele etape ale educației, pentru a-i ajuta pe elevi să-și înțeleagă punctele forte și talentele. Orientarea în carieră poate fi predată ca subiect obligatoriu; poate fi o materie separată sau poate fi inclusă în programă ca materie trans-curriculară. Orientarea eficientă pe tot parcursul vieții tinde să combine o gamă largă de activități curriculare și extra-curriculare care includ, de exemplu, programe de experiență profesională, stagii de practică „în umbra” unui profesionist, jocuri de carieră sau cursuri introductive pentru alte tipuri de educație. Deși cadrele didactice joacă un rol important în abilitarea elevilor pentru dobândirea aptitudinilor prin care să își urmeze interesele, competențele și aspirațiile profesionale, orientarea eficientă în carieră necesită și mobilizarea unei game largi de părți interesate (de exemplu, consilieri școlari, părinți și angajatori).

- Activități extra-curriculare: Oportunitățile extra-curriculare și cele educaționale extra-școlare, cum ar fi sportul, artele, cultura și alte activități compatibile cu obiectivele educaționale, pot oferi tinerilor oportunități suplimentare de a se afirma și pot consolida motivarea acestora și sentimentul de apartenență la școală. Aceste activități trebuie să fie concepute în mod coerent pentru a completa aplicarea programei școlare și a maximiza implicarea elevilor și includerea socială; ele ar putea fi luate în considerare la evaluarea generală a elevilor. Astfel de activități ar putea fi dezvoltate în cooperare cu părinții, instituțiile culturale, organizațiile sportive și de tineret, serviciile și ONG-urile locale, precum și prin implicarea voluntarilor din comunitate.

3. Cadrele didactice

Cadrele didactice reprezintă factorul cheie în învățarea desfășurată de copii și tineri la școală, dar și unul din agenții majori pentru succesul educațional. Cercetările arată că o relație bazată pe sprijin între cadrul didactic și elev reprezintă cel mai bun mijloc de predicție a implicării și performanțelor școlare. Cadrele didactice trebuie să înțeleagă că reprezintă o resursă esențială pentru elevi și că pot influența decisiv traiectoria educațională a acestora; este tot atât de important totuși să conștientizeze faptul că a-i ajuta pe toți elevii să-și atingă potențialul este o responsabilitate partajată de către toate cadrele didactice și comunitatea școlară în ansamblu. În fața noilor provocări, rolul de cadru didactic capătă amploare și devine mai solicitant. Deși se recunoaște importanța opiniei profesionale a cadrelor didactice, sunt necesare aptitudini și competențe noi care trebuie abordate prin formarea inițială a cadrelor didactice și dezvoltarea profesională continuă.

- Înțelegerea fenomenului de abandon școlar: Concentrarea pe înțelegerea mecanismelor de abandon școlar și dezavantaj educațional, inclusiv riscurile posibile și factorii de protecție, trebuie să devină un element esențial în programele de formare inițială a cadrelor didactice și dezvoltare profesională continuă. Este esențial ca toate cadrele didactice să-și înțeleagă rolul cheie în sprijinirea continuității proceselor de dezvoltare și învățare ale elevilor: cadrele didactice se află pe o poziție privilegiată în depistarea demotivării față de școală și a dificultăților de învățare într-un stadiu incipient, putând contribui astfel la luarea de măsuri imediate pentru abordarea situației. Cadrele didactice trebuie să fie conștiente că așteptările, atitudinile și limbajul lor pot avea o influență și un impact semnificativ asupra elevilor și familiilor; trebuie să recunoască rolul pe care părinții și familiile îl joacă în procesul de învățare și să fie pregătiți să exploateze beneficiile implicării parentale.

- Competențele cadrelor didactice: Trebuie să se instituie măsuri și structuri de sprijin (în mod ideal, disponibile la nivel local) pentru a facilita dezvoltarea cadrelor didactice pe tot parcursul carierei. Formarea inițială a cadrelor didactice și dezvoltarea profesională continuă concentrată pe prevenirea abandonului școlar trebuie să ajute cadrele didactice în practicarea diferențierii și învățării active. Trebuie să le pregătească să folosească eficient predarea orientată pe competențe și evaluările formative, precum și să aplice o metodă de predare și învățare bazată mai mult pe proiecte și cooperare. Această formare trebuie să consolideze expertiza relațională și de comunicare (inclusiv tehnicile/metodele de colaborare cu părinții și partenerii externi) și să furnizeze cadrelor didactice strategii de management al clasei, strategii de management al diversității, dezvoltarea de relații, soluționarea conflictelor și tehnici de prevenire a intimidării.
- Consolidarea capacității de conducere a cadrelor didactice: Capacitatea de conducere a cadrelor didactice se poate caracteriza printr-un efort de colaborare prin care acestea dezvoltă expertiză și promovează dezvoltarea profesională în scopul îmbunătățirii practicii educaționale. Cadrele didactice trebuie încurajate și sprijinite în a fi lideri atât în cadrul clasei, cât și în afara ei. Cadrele didactice care participă la procesele de conducere colaborativă contribuie la eficientizarea școlii, la calitatea procesului de predare și la îmbunătățirea performanțelor elevilor.
- Experiența profesională: În cadrul formării inițiale a cadrelor didactice, este important ca tuturor cadrelor didactice cursante să li se ofere oportunități practice de a-și îmbunătăți înțelegerea privind natura, cauzele și amploarea fenomenului de abandon școlar și dezavantaj educațional, efectele acestora asupra învățării și cerințele care li se impun în calitate de cadre didactice. Cadrelor didactice cursante trebuie să li se ofere o expunere concretă la realitatea cotidiană a fenomenului de abandon școlar, de exemplu prin participarea la stagii de practică în școli cu rată ridicată de abandon școlar sau cote ridicate de excludere socioeconomică ori la activități monitorizate împreună cu familiile vulnerabile. Aceasta ar oferi cadrelor didactice cursante oportunitatea de a-și evalua rolul de cadru didactic și modul în care abordează nevoile educaționale ale copiilor care prezintă acest risc.
- Învățarea reciprocă: Pregătirea în cadrul școlii cu scopul dezvoltării și promovării unei culturi a învățării inter pares (între cadre didactice, dar și între elevi) și observațiilor între colegi sunt esențiale. Supravegherea între colegi poate fi și ea încurajată, atât în cadrul școlii, cât și în cooperare cu alte școli; școlile de diverse tipuri și niveluri trebuie să-și servească reciproc drept resurse, prin rețelele școlare în care școlile pot lucra și învăța împreună. Instrumentele IT și platformele colaborative cum este platforma eTwinning pot fi extrem de eficiente în sprijinirea acestor forme de cooperare.
- Acceptarea diversității: Atunci când școlile lucrează activ la acceptarea diferențelor în rândul personalului și al elevilor se pot observa semne de îmbunătățire continuă la nivel de școală. Cunoștințele, competențele și aptitudinile cadrelor didactice cu privire la înțelegerea diversității în toate formele ei, a educației interculturale, a multilingvismului și predării la clase cu elevi care nu vorbesc limba maternă trebuie incluse în formarea inițială a cadrelor didactice și consolidate prin intermediul dezvoltării profesionale continue. Predarea ca profesie trebuie promovată și mai mult în scopul atragerii cât mai multor candidați reprezentativi pentru întreaga societate și a recrutării celor mai buni dintre ei, concomitent cu menținerea unei coeziuni puternice în jurul valorilor și obiectivelor fundamentale ale școlii pe care societatea și părțile interesate în ansamblu să le împărtășească și să le aprobe.

- Sprrijin suplimentar pentru cadrele didactice: Trebuie să se aibă în vedere recunoașterea adecvată și sprijinul cadrelor didactice din școlile cu rate ridicate de abandon școlar sau cu niveluri ridicate de excludere socioeconomică, de exemplu sub formă de stimulente pentru cursuri de dezvoltare profesională continuă, ani sabatici pentru dezvoltare profesională, resurse didactice și non-didactice suplimentare etc. De asemenea, trebuie să se aibă în vedere și bunăstarea emoțională a personalului didactic.

4. Părinții și familiile

Implicarea parentală reprezintă un factor cheie pentru succesul educațional: un mediu familial stimulat și contribuția parentală sunt importante pentru învățarea și dezvoltarea cognitivă, socială și emoțională a elevului. Cu toate acestea, relația dintre școli, părinți și familii poate fi plină de provocări. Pe de o parte, aceasta poate fi atribuită experiențelor de învățare anterioare ale părinților, fondului educațional, cultural și socioeconomic, stilurilor diferite de creștere a copiilor și unei anumite distanțări față de „cultura” și „limba” școlii. Pe de altă parte, aceasta poate avea legătură cu faptul că părinții sunt percepuți de către cadrele didactice ca fiind pasivi, oportuniști sau intruzivi și cu lipsa de timp și experiență în abordarea părinților și dialogarea eficientă cu aceștia.

- Educația ca responsabilitate partajată: Părinții și familiile au cel mai direct și cel mai durabil impact asupra învățării și dezvoltării copilului. Este nevoie ca toți părinții și toate familiile să fie recunoscute și sprijinite corespunzător ca și coeducatori în procesul de învățare al propriilor copii, începând de la vârste mici. Școlile împreună cu alte părți interesate educaționale și needucaționale pot dezvolta măsuri care să ajute familiile în stabilirea unor medii familiale propice învățării și pot furniza informații și idei despre modul în care pot fi ajutați copiii la teme și în alte activități din programa școlară.
- Încredere și cooperare: Eficiența parteneriatelor familie-școală se bazează pe respect reciproc și pe recunoașterea resurselor și expertizei fiecărei părți. Cultura unei încrederi și înțelegeri reciproce între școală și familii este esențială. Trebuie promovată ideea unei școli în care părinți provenind din toate mediile sociale și având diferite niveluri de studii se simt bineveniți și sunt considerați drept resurse pentru aceasta. Aceasta se poate obține, de exemplu, prin alocarea de timp și spațiu special pentru ca părinții să se poată întâlni și sprijini reciproc, prin invitarea părinților să-și împărtășească propriile aptitudini și expertize în calitate de voluntari în activitățile educaționale din cadrul clasei (de exemplu, citirea în fața clasei, furnizarea de sprijin suplimentar anumitor elevi, conducerea de mici grupuri) sau în alte activități din cadrul școlii (curriculare sau extra-curriculare). Acolo unde este necesar, alte servicii, ONG-uri sau profesioniști (mediatori culturali, mentori, asistenți sociali etc.) pot contribui la construirea unor relații pozitive cu părinții, mai ales cu cei din mediile defavorizate și/sau cu cei care au avut experiențe școlare negative în trecut. Evenimentele culturale/festivalurile și activitățile de informare pot contribui la dezvoltarea de punți culturale pentru a veni în ajutorul părinților marginalizați sau de etnie minoritară.
- Participarea la luarea deciziilor și la viața școlară: Ampla participare a părinților la luarea deciziilor privind probleme legate de învățare, de organizarea școlii și de activitățile școlare promovează transparență și o mai bună adaptare la nevoile actuale ale comunității și creează un sentiment mai puternic de responsabilitate partajată în ceea ce privește educația. Este nevoie de o concentrare proactivă pe

sprijinirea participării tuturor părinților la activitățile școlare și de administrație. În special, părinții marginalizați trebuie ajutați să ia parte la procesele de luare a deciziilor din școală. Rolul părinților în organizarea școlii trebuie stabilit în mod clar. Implicarea parentală trebuie să fie complet inclusă în evaluarea școlară și în procesele de monitorizare. Conceptul de familie trebuie lărgit pentru a include și membrii familiei extinse implicați în educația copilului.

- **Accesul părinților la informații:** Elevii și părinții acestora, în special cei de origine imigranță, trebuie să aibă posibilitatea de a accesa informații clare despre sistemul educațional al țării respective și opțiunile școlare existente; ei trebuie să aibă șansa de a înțelege implicațiile acestor opțiuni asupra studiilor elevului și oportunităților sale viitoare. Chestiunile specifice școlii care privesc furnizarea de servicii de orientare și consiliere, bunăstarea elevilor și serviciile de sprijin trebuie explicate elevilor și părinților acestora.
- **Îmbunătățirea comunicării:** Deschiderea și îmbunătățirea canalelor de comunicație între școli și familii pot contribui la consolidarea încrederii și înțelegerii reciproce. E nevoie ca strategiile de comunicare să satisfacă nevoile contextuale și parentale. Pentru a construi relații fructuoase, se pot utiliza atât metode de comunicare formale (de exemplu, ședințe cu părinții), cât și informale (de exemplu, evenimente sociale). Activitățile de informare speciale, cum ar fi cele prin intermediul mediatorilor interculturali, pot fi necesare pentru a veni în contact cu părinții care nu stăpânesc bine limba de predare. În unele școli, îmbunătățirea comunicării se face prin intermediul tehnologiei care include e-mailuri/SMS-uri, sisteme telefonice interactive, buletine informative și site-uri web interactive. Este important să se asigure că s-au instituit structuri care să faciliteze și să încurajeze feedback-ul de la părinți și că acesta este luat în considerare.
- **Furnizarea de oportunități pentru educația părinților:** Cercetările arată că educația familială poate furniza o serie de beneficii pentru părinți și copii, inclusiv progrese în citire, scris și competențe matematice. Creșterea nivelului educațional al părinților este una dintre acțiunile de succes în prevenirea abandonului școlar. Când părinții se implică în activități educaționale în interes propriu, în cadrul familiei apar o serie de interacțiuni culturale și educaționale. Părinții beneficiază de autoeficiență, responsabilizare și o mai mare implicare în cadrul școlii propriului copilul, precum și de o mai mare încredere ca părinte atunci când își ajută copilul acasă. Aceasta duce la o implicare sporită a elevilor față de școală și la rezultate mai bune la învățătură. Înființarea, în afara orelor de curs, a unor servicii școlare pentru sprijin lingvistic sau a altor clase pentru părinți poate fi extrem de avantajoasă, în special pentru părinții care se pot simți copleșiți de sistemul de educație. Aceasta ajută la depășirea obstacolelor cu care se confruntă școlile atunci când depun eforturi pentru creșterea implicării parentale. Cu toate acestea, în cazul părinților cu experiențe școlare anterioare extrem de negative, lucrul în parteneriat cu ONG-urile ar putea contribui la crearea de noi oportunități care să încurajeze educația parentală în amplasamente diferite.

5. Implicarea părților interesate

Natura pluridimensională a abandonului școlar necesită un răspuns pluridimensional care implică o gamă largă de părți interesate, profesioniști și servicii. Diversele părți interesate pot aduce perspective diferite și complementare în înțelegerea problemelor; acestea pot oferi soluții adaptate nevoilor specifice ale elevilor. Cooperarea poate lua

diferite forme, poate avea loc la niveluri diferite și, în funcție de circumstanțele naționale, poate varia de la structuri mai formalizate până la rețele mai flexibile.

Crearea unor relații și cooperări bazate pe încredere între diversele părți interesate necesită susținere și ajustări și poate fi un proces de durată. Însă, are și potențialul de a genera schimbări pozitive. În funcție de contextul național, autoritățile locale și chiar directorii de școli dețin cea mai favorabilă poziție pentru a susține aceste procese și dețin un rol cheie în promovarea cooperării între școli, crearea de parteneriate, coordonarea serviciilor, facilitarea implementării etc.

- Implicarea părților interesate: Este important să se identifice toate părțile interesate relevante de la nivel local pentru ca acestea să fie implicate în proces încă de la început. Trebuie să se ia în considerare o gamă largă de părți interesate și profesioniști: asistenți sociali, servicii și organizații de tineret, asistenți comunitari, psihologi, asistente medicale și alte tipuri de terapeuți (logopezi), servicii de protecție a copilului, specialiști în orientare, poliție, syndicate, firme, mediatori interculturali, asociații pentru imigranți, ONG-uri și alte organizații comunitare provenind din sectorul sportiv, mediul cultural și cetățenia activă etc. Alegerea părților interesate trebuie să fie adecvată și relevantă circumstanțelor și contextului local. Cooperarea cu partenerii sociali și firmele locale este foarte importantă deoarece poate contribui la sporirea relevanței programei școlare în aspectele legate de piața muncii și o poate face mai atractivă pentru tineri. Implicarea părților interesate trebuie să permită în permanență feedback-ul, adaptarea și modificarea participării, după caz. Recunoașterea valorii și contribuției pe care le oferă părțile interesate trebuie, de asemenea, încurajată.
- Sprijin și conducere: Pentru a promova și organiza cooperarea și colaborarea la nivel local trebuie să existe sprijin politic, precum și o conducere clară și solidă care să coordoneze procesul. Liniile directe furnizate de nivelul politic corespunzător pot reprezenta o opțiune. Trebuie instituite mecanisme pentru asigurarea unui flux reciproc de informații între școală, părțile interesate și autoritățile relevante, după caz sau conform circumstanțelor naționale. Bunele practici și informațiile trebuie distribuite la nivel local, regional, național (după caz) și internațional.
- Strategie comună: O strategie comună sau un plan de acțiune comun, bazate pe obiective clare și partajate, precum și o înțelegere comună a provocărilor, pot contribui la structurarea cooperării între părțile interesate. Strategia/planul trebuie să se concentreze pe nevoile elevului și să aibă la bază o abordare reală a mai multor agenții, respectând totodată diversele perspective și misiuni ale fiecărei părți interesate. Este important ca rolurile, responsabilitățile și structurile să fie clar definite și aprobate de la început, posibil prin înțelegeri contractuale, și conforme circumstanțelor locale. Înființarea unui punct de coordonare central poate fi o opțiune care să contribuie la rezolvarea fricțiunilor inerente, dar poate servi și ca sediu central de asistență pentru părțile interesate, de unde să se coordoneze fluxurile de informații, serviciile și sistemele care să vină în sprijinul celor care abandonează școala. Trebuie stabilite mecanisme de monitorizare și evaluare care să permită în permanență feedback-ul, adaptarea și modificarea participării, după caz. Pentru facilitarea autoevaluării, trebuie să se dezvolte orientări/indicatori, după caz.

Observații finale

Prezentul document concluzionează activitatea grupului de lucru privind strategia școlară în ceea ce privește abandonul școlar. El prezintă mesajele politicii privind cadrul de acțiune consolidat, conceptual și pragmatic pentru combaterea abandonului școlar. Acesta propune o paradigmă pentru o strategie durabilă care să permită Uniunii Europene să își atingă obiectivul principal de reducere a abandonului școlar la mai puțin de 10% până în 2020. Mai mult decât atât, documentul conține linii directoare care pot ajuta statele membre să dezvolte abordări colaborative atunci când gestionează fenomenul de abandon școlar.

Mesajele acestei politici oferă îndrumare privind modul în care diversele părți interesate pot fi abilitate și sprijinite să participe la abordarea unitară la nivel de comunitate școlară pentru combaterea abandonului școlar. Se pornește de la ideea că abordările colaborative vor provoca un efect în lanț asupra celorlalte aspecte ale vieții cetățenilor și comunităților din întreaga Europă. În final, prezentul document stabilește fundamentul politic pentru Setul european de instrumente școlare, disponibil online, care continuă să reunească bunele practici din țările europene. Cooperarea pe tema politicii școlare va continua în întreaga Uniune Europeană și va oferi noi oportunități de învățare reciprocă și schimb de bune practici.

